

Aan de gemeenteraad

Zaaknummer

620851

Onderwerp: Afvalkoers 2022-2026 "Arnhem Schoner"

Voorstel

1. De Afvalkoers 2022-2026 "Arnhem Schoner" vast te stellen.

Inleiding

Voor u ligt de Afvalkoers voor Arnhem voor de jaren 2022 tot 2026. Doel en ambitie van deze koers liggen grotendeels besloten in de titel: Arnhem Schoner. Naast het verminderen van het aantal hotspots, bijplaatsingen en de hoeveelheid zwerfafval, koersen we op het verlagen van de hoeveelheid restafval van huishoudens en het verbeteren van de kwaliteit van het gescheiden ingezamelde afval. Vanuit het gegeven dat Arnhem geen Diftar meer heeft, willen we de ambities zo goed mogelijk realiseren door het optimaliseren van het huidige inzamelsysteem, in combinatie met het veel meer betrekken van onze inwoners, bedrijven, scholen en maatschappelijke organisaties. Werken aan ieders bewustwording van de noodzaak van afvalscheiding en van de noodzaak van het schoonhouden van de leefomgeving, is een rode draad in de Afvalkoers.

Overigens zet het college zich op veel manieren in om de stad schoon heel en veilig te houden. De afvalkoers Arnhem Schoner zoomt alleen in op die onderdelen die een relatie hebben met de afvalinzameling. De koers beperkt zich daarbij niet tot huishoudelijk afval maar beschouwt afval en wat daarmee samenhangt in de volle breedte, dus ook bedrijfsafval en zwerfafval. Daarnaast zijn onderwerpen als educatie, inzet van vrijwilligers en participatie in de koers opgenomen.

In de Afvalkoers is een korte terugblik opgenomen op de periode van het Afvalbeleidsplan 2012-2020, met de invoering van omgekeerd inzamelen en Diftar. Diftar was een belangrijk instrument om de hoeveelheid restafval per inwoner aanzienlijk terug te dringen en in de buurt te komen van de landelijke (VANG) -doelstelling van 100 kg per jaar. Dit leek voor Arnhem de goede kant op te gaan.

Uw raad besloot om op 1 juni 2021 te stoppen met Diftar. We kiezen in deze koers daarom voor andere instrumenten om het gedrag te beïnvloeden en zetten sterk in op communicatie en participatie. Er mag echter niet verwacht worden dat de doelstelling van 100 kg hiermee op afzienbare termijn haalbaar wordt. We hebben in de koers nu een ambitie opgenomen die met de voorgestelde aanpak realistisch en haalbaar is maar die niet ons einddoel is. We blijven streven naar betere afvalscheiding en het verminderen van het restafval en blijven zoeken naar de aanpak die hierin voor Arnhem het beste past. Sinds we in juni gestopt zijn met Diftar is er veel gebeurd, zowel praktisch (aangepassen containers, invoeren milieubak, aanpassen tarieven etc.) als voor wat betreft de contacten met inwoners en organisaties in de stad, die zich voor een schoner en duurzamer Arnhem inzetten.

De ambities voor 2022-2026 hebben we kwantitatief meetbaar opgesteld. Monitoring en data-analyse zijn van groot belang om koers te kunnen houden en/of op tijd bij te kunnen sturen. U ontvangt van het

college elk kwartaal een afvalrapportage. De eerste rapportage, over het derde kwartaal van 2021 treft u als bijlage bij de Afvalkoers aan.

Beoogd effect

Met de Afvalkoers beogen we een schonere woonomgeving en een verbetering van het hergebruik van grondstoffen.

Argumenten

1.1 *De woonomgeving moet schoner.*

Afval op straat vormt een grote ergernis van veel Arnhemmers en heeft een negatieve invloed op de leefbaarheid. Uit de stad en van onze toezichhouders horen we dat met de afschaffing van Diftar ook het aantal bijplaatsingen van zakken, bij of in de buurt van de ondergrondse containers, is afgenomen. Het overgebleven afval rond containers bestaat nu voornamelijk uit grofvuil. De komende tijd zal de gemeente samen met de stad zoeken naar oorzaken én oplossingen zodat er duidelijk sprake is van minder structurele vervuiling.

Concrete ambities:

- vermindering van het aantal hotspots met 25%;
- 50% reductie van het aantal bijplaatsingen op de top 20 hotspots;
- een stadsdekkend netwerk van (zwerf)afvalopruimers.

We zijn van mening dat deze ambities realistisch en haalbaar zijn. Het vraagt echter om gedragsveranderingen die moeilijk te plannen zijn en een lange adem vragen.

1.2 *Hergebruik van grondstoffen moet beter.*

De landelijke overheid heeft op dit punt een ambitieus beleidsprogramma, waarvan het Van Afval Naar Grondstof (VANG)-programma het meest recente is. Hierin is de ambitie opgenomen om de hoeveelheid restafval terug te brengen tot 100 kilogram per inwoner per jaar. Naast het milieubelang speelt hier ook een financieel belang. Het verbranden van restafval is duur. Vanuit het oogpunt van kostenbeheersing is het daarom ook van groot belang de hoeveelheid restafval zo veel mogelijk te beperken. Hoewel voor veel stedelijke gemeenten zonder Diftar geldt dat de VANG-doelstelling lastig te bereiken is, hebben de afgelopen jaren wel aangetoond dat er op het gebied van afvalscheiding, reductie van restafval en het verbeteren van de kwaliteit van de gescheiden ingezamelde stromen nog veel mogelijk is. Met name het verder verbeteren van het gescheiden inzamelen van GFT-afval, zowel bij laagbouw als bij hoogbouw, biedt nog het nodige perspectief. Daarnaast blijft het verbeteren van de kwaliteit van het gescheiden ingezamelde PBD-afval (Plastic, Blik en Drankenkartons) een belangrijk doel waarmee de reductie van het aantal kilo's restafval gerealiseerd kan worden. Het voorstel omvat verschillende instrumenten om dit te bereiken. Hierbij zijn communicatie en participatie belangrijke pijlers.

Concrete ambitie:

- 10% minder fijn huishoudelijk restafval dan in 2019 (toen was het 201 kg per inwoner);
- Plastic Blik en Drankenkartons (PBD): maximaal 30% afkeuring van deze gescheiden ingezamelde afvalstroom (ten opzichte van 50% nu).

Ook hiervoor geldt dat we deze ambities realistisch en haalbaar achten maar we realiseren ons ook dat sturing op gedrag niet eenvoudig is en de meetbare effecten langer op zich kunnen laten wachten dan bij een financieel instrument als Diftar.

Daarnaast blijven we zoeken naar andere wegen om dichterbij de buurt van de VANG-doelstelling te komen.

1.3 Meer samenwerking met de stad is mogelijk.

Naast maatregelen voor het optimaliseren van het bestaande inzamelsysteem, focust de Afvalkoers nadrukkelijk op een aanpak samen met de stad. We verzamelen, stimuleren en faciliteren initiatieven vanuit de stad en leggen verbindingen tussen wijken. Een voorbeeld daarvan is het bundelen van alle zwerfafval-initiatieven onder de zwerfafvalparaplu. Ook voor het inzamelen van grofvuil bestaan op wijkniveau bruikbare voorbeelden die – al dan niet iets aangepast – ook in andere wijken goed kunnen werken. Kortom, we maken meer gebruik van de schat aan bruikbare initiatieven en creatieve ideeën die uit de stad komen.

1.4 Flankerend beleid wordt anders ingevuld.

Met het openstellen van de ondergrondse containers is voor veel mensen de prikkel om afvalzakken naast de container te plaatsen, verdwenen. De toezichthouders afval zijn bij de invoering van Diftar, in aanvulling op de reeds bestaande afvalhandhavingscapaciteit, specifiek aangenomen om onderzoek te doen naar de “bijplaatsers” om kostenverhaal mogelijk te maken. Wat er nu nog naast de container gezet wordt, is veelal grof huisvuil, dat veel minder informatie bevat voor opsporing. Met het stoppen van Diftar is het onderzoeken van bijplaatsingen van zakken minder belangrijk geworden. We willen de komende tijd dan ook meer inzetten op preventie, voorlichting en hulp en minder op adresonderzoek en toezicht.

Het einde van Diftar betekent niet dat er helemaal geen afvalhandhavingswerkzaamheden meer zijn. Gerichte handhaving en zichtbaarheid bij hotspots, meelopen met inzamelroutes, ruimen van zwerf fietsen en dergelijke blijven belangrijk. We stellen voor de formatie toezichthouders afval te halveren en toe te voegen aan de reguliere handhavingscapaciteit voor afvaltaken.

1.5 Andere ontwikkelingen in de toekomst zijn mogelijk.

Fundamentele keuzes als nascheiding vragen gedegen onderzoek. Eenmaal ingevoerd kan het niet zomaar meer teruggedraaid worden. In ieder geval niet zonder (financiële en maatschappelijke) consequenties. In 2022 zal de tijd genomen worden om nascheiding te onderzoeken om mogelijkheden en consequenties goed in beeld te brengen. Niet alleen de verwerkingskosten en -opbrengsten, maar onder andere ook investeringen en desinvesteringen in de inzamelstructuur zullen meegenomen worden. Op basis van de bevindingen en conclusies kan nascheiding al dan niet onderdeel worden van het beleid.

Voor bedrijven in de binnenstad bestaat het Reinigingsrecht. Een bedrijf is zelf verantwoordelijk voor haar afval. Om aan die plicht uit de APV te voldoen moet een bedrijf een contract afsluiten met een private inzamelaar of aansluiten bij het Reinigingsrecht van de gemeente Arnhem. Nu de containers van het slot zijn, kunnen bedrijven gemakkelijk gebruik maken van de containers voor huishoudelijk afval. Dit is uiteraard niet de bedoeling. We gaan onderzoeken hoe we het beste met bedrijfsafval kunnen omgaan. Moet Reinigingsrecht worden afgeschaft of juist beschikbaar gesteld worden voor alle (kleine) ondernemers in de stad? Het Reinigingsrecht is op dit moment alleen beschikbaar voor ondernemers in de binnenstad. In overleg met

belanghebbenden bekijken we wat de mogelijkheden en wensen zijn om te komen tot een consistente, uitvoerbare en handhaafbare regeling.

Concrete doelstelling:

- Onderzoek uitvoeren naar de mogelijkheden van nascheiding en reinigingsrecht.

1.6 *De volgende moties en toezeggingen kunnen worden afgedaan.*

In de afgelopen periode zijn verschillende moties aangenomen en toezeggingen gedaan met betrekking tot het afvalbeleid van de gemeente. Veel van deze moties hadden een relatie met Diftar. Met het vaststellen van de Afvalkoers 2022-2026 "Arnhem Schoner" is Diftar ook beleidsmatig afgesloten. Door te stoppen met Diftar zijn enkele van de genoemde moties niet meer relevant. De strekking van enkele moties gaat echter verder dan Diftar, deze zijn dan ook in deze nieuwe koers verwerkt.

- Het college beschouwt de volgende moties als afgedaan:

[19M38 – Iedereen GFT scheiden](#)

[19M40 – Evaluatie Diftar over 2 jaar](#)

[20M260 – Diftar Plus, voorstel 1: hoogbouw en groenafval](#)

[20M264 – Diftar Plus, voorstel iBabs Online](#)

[20M305 – Na referendum trommelgrootte deels aanpassen als Diftar blijft](#)

[21M75 – 100 kg #hoedan](#)

[21M76 - Monitoren effecten afvalbeleid](#)

- Het college geeft hiermee tevens invulling aan de volgende toezeggingen:

[271 – Voorlichting over nut en noodzaak van afval scheiden](#)

[276 – Aanspreken producenten/verkopers om minder afval te produceren en te verkopen](#)

[279 – Rapportage inzake voortgang Diftar](#)

[287 – Rol bedrijven \(supermarkten/winkels\) in inzameling afval](#)

[779 – Reinigingsrecht](#)

Kanttekeningen en risico's

1.1 *Diftar heeft geleid tot een betere scheiding van herbruikbare afvalstromen en een sterke afname van de hoeveelheid te verbranden restafval.*

Na 1 juni 2021 is een stijging van de aangeboden hoeveelheid restafval te zien. Een rapportage met de behaalde scheidingsresultaten voor het 3e kwartaal van 2021 laat dit zien en is als bijlage opgenomen. Het is niet realistisch te verwachten dat we de komende jaren met de nu voorgestelde maatregelen in de buurt zullen komen van de VANG-doelstelling van 100 kilogram restafval per inwoner per jaar. In de begroting zijn we dan ook niet uitgegaan van een dergelijke hoeveelheid restafval. De in de in november 2020 opgestelde en in juli 2021 vastgestelde "Visie circulaire economie" opgenomen ambitie m.b.t. restafval (137 kg) was gebaseerd op de inzet van Diftar. Ook deze doelstelling is voor de nu voorgestelde afvalkoers nog te ambitieus en wordt hiermee herzien. We blijven echter wel streven naar betere afvalscheiding en het verminderen van het restafval en blijven zoeken naar de aanpak die hierin voor Arnhem het beste past.

Participatie

Verskillende onderdelen van deze afvalkoers vragen om een goede samenwerking met de Arnhemse inwoners, bedrijven, woningcorporaties en scholen. Met deze Afvalkoers zetten we sterk in op dit participatieproces.

Financiën

Het stoppen met Diftar had financiële consequenties. De investeringen m.b.t. toegangscontrole en trommelaanpassingen moesten we versneld afschrijven. Deze kosten zijn ten laste gebracht van het begrotingsjaar 2021.

Daarnaast heeft het stoppen met Diftar geleid tot een aanpassing van de verwachte kosten voor de inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval. Dit heeft een aangepaste afvalbegroting en de daaraan gerelateerde afvalstoffenheffing tot gevolg gehad. Dit is reeds verwerkt in de onlangs vastgestelde MJPB 2022-2025 en de belastingverordening 2022. In de tariefstelling wordt hierbij onderscheid gemaakt in één- en meerpersoonshuishoudens.

De plannen zoals gepresenteerd in dit afvalplan leiden in beperkte mate opnieuw tot het herzien van de afvalbegroting. Het voorliggende voorstel met de bijhorende financiële effecten kan kostenneutraal binnen de begroting 2022-2025 worden uitgevoerd en heeft betrekking op slechts een klein percentage van de totale afvalbegroting. Deze bedraagt in 2022 ca. 24 miljoen euro. De opbrengsten uit geïnde afvalstoffenheffing bedragen ca. 20 miljoen euro. Dit komt neer op een kostendekkendheid van de afvalstoffenheffing van ca. 84%.

De in het coalitieakkoord opgenomen afspraken dat de kosten voor de kwijscheldingen van de afvalstoffenheffing voor minima en de extra verwerkingskosten (verbranden) van afgekeurd PBD als restafval niet worden vertaald in de hoogte van de afvalstoffenheffing, zijn onveranderd gebleven en derhalve zo opgenomen in de begroting.

Hieronder lichten we de voorgestelde aanpassingen en de financiële effecten hiervan toe.

Bij de ambities hebben we aangegeven de hoeveelheid restafval per huishouden terug te willen dringen en betere afscheiding te realiseren. Dit leidt tot een besparing op de bijbehorende inzamel- en verwerkingskosten die naar verwachting de komende jaren oploopt tot 140.000 euro.

Met het opheffen van de toegangscontrole op de containers voor restafval kan het contract voor het beheren en onderhouden van de toegangscontrole deels vervallen. Hierdoor besparen we ca. 240.000 euro.

Op dit moment betalen we onze professionele inzamelaar voor het ophalen van het oud papier en compenseren we de verenigingen voor de inkomsten die zij mislopen omdat zij dit nu niet kunnen doen. We verwachten in de loop van 2022 (afhankelijk van corona-ontwikkelingen) weer gebruik te kunnen maken van de inzet van verenigingen waardoor de kosten voor de professionele inzamelaar uitgespaard kunnen worden. Dit leidt tot een bezuiniging van naar verwachting 10.000 euro per maand.

We stellen voor de formatie aan toezichthouders, die bij de invoering van Diftar is toegevoegd, te halveren en de resterende capaciteit in te zetten voor andere voorkomende afvalhandhavingstaken. Dit leidt tot een verlaging van de in de afvalbegroting opgenomen kosten voor afval-handhaving met 205.000 euro.

In deze koers worden een aantal onderzoeken aangekondigd, waaronder dat naar nascheiding. Om te verkennen of nascheiding in de toekomst een optie is bij de verwerking van restafval is nader onderzoek nodig. Voor het uitvoeren van een dergelijk onderzoek en de daarvoor benodigde sorteeranalyses is een budget van 100.000 euro in 2022 gereserveerd. De sorteeranalyses blijven ook de volgende jaren nodig om de mate van afvalscheiding te monitoren.

We zetten intensiever in op communicatie, participatie en het faciliteren van initiatieven om de stad schoner te maken, de kwaliteit van de gescheiden ingezamelde reststromen te verbeteren en de hoeveelheid restafval te verminderen. Voor maatwerk in de stad, zoals bijvoorbeeld opruimdagen, is 20.000 euro per stadsdeel beschikbaar. De precieze invulling hiervan willen in samenspraak met de initiatieven in de wijken bepalen.

Voor het ondersteunen van zwerfafvalinitiatieven reserveren we 70.000 euro.

Zoals genoemd betreffen de voorgestelde verschuivingen een klein percentage van de totale afvalbegroting. De werkelijke kosten zijn in sterke mate afhankelijk van de uiteindelijk aangeboden hoeveelheid afval en de ontwikkelingen van de tarieven voor inzameling en verwerking van de verschillende stromen. Daarnaast zullen er in 2022 verdere keuzes gemaakt worden over nascheiding en reinigingsrecht die tot extra investeringen kunnen leiden. We hebben daarom in de aangepaste begroting een post "demping stijging afvalstoffenheffing/onvoorzien" opgenomen om kleine fluctuaties in de inzamel- en verwerkingskosten op te kunnen vangen en in te kunnen spelen op ontwikkelingen zonder dat deze direct van invloed hoeven te zijn op de hoogte van de afvalstoffenheffing. Indien blijkt dat er structureel ruimte ontstaat in de afvalbegroting kan dit bij een volgende begrotingsvaststelling worden vertaald in een aanpassing van de afvalstoffenheffing.

De meerjarige doorkijk van de financiële consequenties in onderstaande tabel laat zien dat de extra kosten en de besparingen van de voorgestelde maatregelen tegen elkaar wegvallen. Hierdoor heeft dit geen effect op de totale kosten en de hoogte van de afvalstoffenheffing.

Maatregel	Financieel effect 2022	Financieel effect 2023	Financieel effect 2024	Financieel effect 2025
Ontwikkeling afval hoeveelheden en scheidingspercentages	- 110.000	- 120.000	- 130.000	- 140.000
Besparing op onderhoud toegangscontrole	- 240.000	- 240.000	- 240.000	- 240.000
Papierinzameling door verenigingen	- 60.000	- 120.000	- 120.000	- 120.000
Aanpassing handhavingscapaciteit	- 205.000	- 205.000	- 205.000	- 205.000
Extra inzet op communicatie en educatie	+ 60.000	+ 60.000	+ 60.000	+ 60.000
Onderzoek nascheiding en reinigingsrecht en sorteeranalyses	+ 100.000	+ 20.000	+ 20.000	+ 20.000

zwerfafval initiatieven	+ 70.000	+ 70.000	+ 70.000	+ 70.000
Participatie	+ 100.000	+ 100.000	+ 100.000	+ 100.000
Wijk initiatieven	+ 160.000	+ 160.000	+ 160.000	+ 160.000
Demping stijging afvalstoffenheffing/ onvoorzien	+ 125.000	+ 275.000	+ 285.000	+ 295.000
Totaal	0	0	0	0

Uitvoering

De komende periode zullen we de inzamel- en scheidingsresultaten alsmede het effect van de inzet op Arnhem Schoner nauwlettend volgen. Eens per kwartaal wordt een complete rapportage gemaakt. Deze sturen we naar de gemeenteraad. De verzamelde gegevens leveren waardevolle input voor verschillende onderzoeken die wij willen uitvoeren.

De uitkomst van de onderzoeken naar nascheiding en reinigingsrecht zullen we met de raad delen.

Communicatie

Communicatie is een belangrijk instrument om het gedrag met betrekking tot afval te beïnvloeden. In de voorliggende Afvalkoers zijn dan ook verschillende inspanningen opgenomen om te communiceren over en de stad te betrekken bij het gemeentelijk afvalbeleid. Dit vormt een aanvulling op de reeds bestaande instrumenten zoals de website van de gemeente, de inzamelwijzer en de fixi-app.

Bijlagen

Stukken voor gemeenteraad

- Afvalkoers 2022-2026 Arnhem Schoner
- Resultaten monitoring afvalinzameling Q3 2021 (incl. resultaten milieubak)

Besluit van

Zaaknummer

620851

DE RAAD VAN DE GEMEENTE ARNHEM;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders van 21 december 2021, nummer: 620851;

gelet op artikel 147 van de Gemeentewet;

besluit:

1. De Afvalkoers 2022-2026 "Arnhem Schoner" vast te stellen

De griffier,

De voorzitter,